

מסורת הש"ס

(א) זכ"ק כ. ע"ש על הללון
בס ע"ש (ב) קדוש ס.
(ג) נלקמן ס"א. (ד) קדוש ס.
(ה) ד"ש ל"א מ"ו.

תורה אור השלם

1 עשר ב'רשים ימשול
ועבר לזה לאיש מקלו:
משלי כ ב

הגרות הב"ח

(א) ג' מ' שמי כן שדי
נתנהו לך: (ב) רש"ב ד"ה
מחוקן דהיה: (ג) ד"ה
מסתכל וכו' בכל ענין
פלגני: (ד) ח"ס ד"ה דל וכו'
אי בעינא שטרף איקני ואי
בעינא: (ה) ד"ה כח וכו'
בשאר שטרות לא משמע:

מוסף רש"י

בתחומא. לא היית קריב
אלנא שטרב לנא, לא
בתחומא בית המדרש, לאסון
שמעתי (ב"ב ס"א). בכסף
שיש להן אחריות. היית
קרקעות, שחיתות כל אדם
הלוא והטעם מחביון עילוי.
לפי שקיימין ועומדין לניכין
תמכין עליון (קדושין כ"ב).
שקיימין געלט (רש"ב"ס קדושין
פ"ג). בכסף. נתמן מעות
(ש"ס). ובשטר. אם כח לו
שדי מטרב לו את נמנה
לך ומכר לו את השטר
(ש"ס). ובחוקה. רכס כה
פירכא או ריש אמתי או נעל
או פכין לא שחא (קדושין
כ"ב). עד שיתן דמיה. דלא
גמר ומכר ומקנה עד קדיל
דמי. ואמר דקיל דמיס
נעב שטרף אלף היי דמיס
ולכאמרין געל (ש"ס). דמיס
זו מכורה ונתונה. קא
לקא דעתן או או קמי
(ש"ס). במוכר שדרהו מפינ
רעתה. ניתנה ליה ללקניה
ליה שטרף ללקח פ' היי
דלא מ' למיכר ביה (ש"ס).
ורב אשי אמר. הך ממתי
נתמן ממנה מיירי ויטלה מלך
היא ולאו או לו קמי, אלף
קך וכן כח לו שדי מכורה
ומתנה לך. לייפות חל כח
שאי יבנה בעל חוב של נתמן
מתנה יטוב עליה לנתוע נתמן
דמיס המפושט (ש"ס).

מוסף תוספות

א. והוסיף ניהלה להודייה.
בדאמרין. בדאמרין.
רמ"ן. ב. שמתוך שאין
עומדין אלא לראיה שבהן
צריכין לעמוד זמן מורה
ולפיכך כל שיש לו שטר
להודייה פלוני, ר"ן.
אע"פ שהשטר של קנין
יכול להועיל לראיה כמו
כן הגט יכול להועיל וכו'
עיקרו לא לכך נעשה. ומ'ן
קדושין ט. ג. ודיינין ליה
כמכר. כ"ש כאן שכתב לו
בדריש שטר מכורה לך.
רש"י. ד. ענין רש"י
וירענא מה שמעתי בס
ר"ח.

רבינו גרשום

יחזיק לאחר מות בילה
ג' שנים: דייני גולה.
שמואל קרנא: הדר ביה
מא משמעתא. דאמר לעיל
האמר רב און מחוקין:
מסתבר טעמיהו אמרי.
משום ד"ל בתריון ארבי
יוסף דאמר לעיל באר
וכו': פ"ב מוניי הוה ברא
אכלה. ולא משום דמחוקת
היא בה: לא צריכא כגון
דירוח לה אע"י אחריות
למחוקת. והתויקח באחרת
אפילו הכי לא היא חזקה

חוקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

ודייני גולה. שמואל וקרנא צפרק ראשון דקנה דרין (דף יז: ע"ש):
מחוקין. (י) והיה לה למתום: מסבבא אמרי. היכא דהוה מקנת חזקה
בזיי בעלה ושלש לאחר מימת הבעל כמו שפירש רב יוסף לעיל (נ): הס
הוא דמסתבבא דמחוקין דהא רב גופיה ה"ק לעיל [שס] אשת איש לריכה

למתום דמשמע דמחוקין ומיהו דייני
גולה (ו) בכל עניינין פלגי ארבי:
כדריב יוסף. גמרא הוא שקילי דברי
רב אלב רב לא חזיר רב יוסף שהרי
קדם לו רב הרבה דרוות: כיון דאיש
לה מווי. מהבעל: מווי הוא דקאלנה.
הכל יודעין דלפירות יורדת והלכך לא
מיחה בעל: דידח לה. בעל קרקע
אחריתי למונות ואפי' הכי לא קפיד
בעל אי אכלה טפי והלכך לית לה
חזקה: ודייק חזקה הוא דלית לה
בלא שטר: הא ראייה יש. אס יש
לה שטר מכירה מבעל הוי מקנה
קיים: לימא. הבעל אע"פ שהקרקע
נקנה בכסף מעות הללו שקבלתי
ממנה לא קני לה הקרקע: לגלויי
זווי בעינא. מעות הטמניה ממני
ונתכונתי גלגות לי מעותיה ובחוקת
מעות שלי לקחתים מידה ולא לסס
מכר ולא לדעת קנין מכירה
קבלתי ולא גמרתי והקניתי: שמעת
מינה המוכר כו'. ופלוגמא היא
לקמן: אימא. דוק הכי: הא ראייה
יש. אס יש לה שטר מתנה דהתם
גמר ונתן לה דליכא גלויי זווי:
בתחומא. בני מדרשות שלהן כסוף
התמוס היו כדי שיוכלו לנא אס
בשבת מן העיריות שמצדי: א"ל
היכא דליכא שטר מכירה אפילו
לגלויי זווי מיכיון קבלת המעות הוי
קנין גמור דלל זווי מהכא ומיקני
בשטר מכירה דגזי מעות הוא דליכא
למימר קבלת מעות הללו לא ליקני
לגלויי זווי נתכיון ולעלמו קבלס אלב
גזי שטר המכירה לא שייך למימר
הכי אלף הוא הוה כשטר מתנה דכלל
מודין בו לקמן דקנתה דמה ריות יש
לו בכתיבת שטר המכירה אלף ודאי
גמר ואקני לה והא ליכא למימר דאי
לא כתב לה שטר לא הוה יהבה זווי
ולגלויי זווי נתכיון גס בכתיבת השטר

דכל כך לא מסיק איניש אדעמיה: מי לא פנו כו'. וקס"ד דלפ"י
בשטר מכירה קאלמר דקני בלא נתינת מעות דכיון דכתב לו
שטר מכירה איך יכולין עוד לחזור זה בזה ומעות איב לו הלווק
למוכר: ולאו איסמר עלה. דבשטר מתנה מיירי חייב שטר מוכר
לא קנה: ואל"ר בזה נחמן ונלו מוסיב רב המנוגא. לשמואל
כו'. אלמא שטר מוכר נמי קנה ואכתי מאי מילי מעלימא: הרי
זו מכורה או נתונה. ואמר ליה רב נחמן לאו אמרינן התם צפרק
ראשון דקדושין [סז]. דרב המנוגא מוסיב לה וגם מפיק לה דהך ברייתא
דקמי שטר מוכר קונה במוכר שדוה מפני רעתה קרקע רעה
דצהיחא ודאי גמר ומקנה מיד בשטר ומעות ליהוו מלוה עדי דלווק
עד דתבע ליה אלב בשאר קרקעות לא קנו בשטר עד דיהיב
זווי כשמואל ואכתי איכא מילי מעלימא: ה"ג. במסקת קדושין [סז] רב
אשי אמר במתנה ציקע ליתן לו כו'. ואחאקפתא דהך ברייתא דהוה
קשיא לשמואל קאי וצא רב אשי לומר דהך ברייתא לא בשטר מוכר
איירי כלל אלף בשטר מתנה ודבר הרגיל הוא שכותבין בשטר מתנה
לשון מוכר לייפות כחו דמקבל מתנה שאס יערערו עליו יכא הנותן
לפלומו כיון מוכר דלא ליהוי תרעומת עילוייה וה"ק שדי מכורה לך
וגם נתונה מהיה לך הרי זו מכורה להיות אחריותה על הנותן
כיון מוכר וגם נתונה היא וליה זה משום דליחא דבר מלרא
דלמרינן בצבא מליעא (דף קח:). מתנה לית זה משום דליחא דבר
מלרא ודיינין דליכא ייפו כח דמוכר ודמתנה: ה"ג. ורב
אשי אמר במתנה כו': לוח מן העבד. וכחז שטר מלוה ושיעבד
לו נכסיו: לגלויי זווי הוא. דשיעבד לו נכסיו: דלא משוי נפשיה
כו'. אכן קהדי דשום אדם לא יהיה ברצונו עבד ליה אס יכול להפטר
בשום ענין והלכך איכא למימר לגלויי זווי הוא דבעי אלב גזי
כלל ואפילו קבל עליו אחריות עדיין לא נטרפה מן הלווק דליהוי

בבא בתרא פרק שלישי

הא ראייה יש בשטר מתנה. ה"ה דה"מ למימר בשטר הודאה ללא
שייך ביה גלויי זווי: דלך זווי מהבא ותיקני ליה בשטר. במקום
שכותבין שטר היו וקאלמר דמקום הזה לא מהניא שמעמיה מדי אע"ג
דמהניא במקום שאין כותבין ומיהו אף במקום שכותבין שייך למימר

דנפקא מינה להיכא דלמר אי
(י) זעין בשטרף איקני ואי זעין
בכסף איקני דקני בכסף אע"פ
שלא כתב לו השטר אי נמי כגון שכתב
השטר מתנה ואח"כ נתנה דמיס דלי
למר לגלויי זווי הוא דבעי לא קנתה:
כתב לו ע"ה הנייר או ע"ה החרס.
וכן מניא לענין קדושין כתב
לה על הנייר או על החרס אע"פ
שאין בו שיה פרוטה בתוך מקודשת לי
כו'. אומר ר"ת דלמי כר"ל דלמר
עדי מסירה כתיב דלר' מאיר כיון
שכריך שיממנו עדים בשטר קדושין
כדלמר בפ"ב דקדושין (דף קמ"ג. וסז)
למר ר"י כגון דקדשה בשטר שאין
עליו עדים ור"מ לטעמיה דלמר עדי
חמימה כתיב א"כ לא מהניא חמימה
על דבר שיכול להודיין כדמתן בפ"ב
דגיטין (דף קא:). אין כותבין לא על
הנייר כו' ואפי' איכא עדי מסירה לא
מהני לר"מ דלריך שיהא מוכיח מתוכו:
כדלמר בריש כל הגט (שס דף נד:). גזי
כתב לגרש את הגדולה דלר"מ אפילו
גדולה לא מני מגרש משום דאין מוכח
מתוכו הי מייניהו מגרש ואל"ת והא
למר בפ"ב דגיטין (דף נד:). דלא
הכשיר ר' אלעזר אלף זגיטין ולא
הכשיר אלף אלף דלמר אלב בשאר
שטרות (ס) משמע דלך הכשיר אפילו
לאלתר וי"ל דהכי זעי למימר דלא
הכשיר רבי אלעזר אלף זגיטין
ודכומייהו כמו שדה מכורה לך דהכא
וכן הדיא דקדושין דלא נכתבו אלף
לקנות שדה והאשה דומיא דגמי
שאינן עשויין עיקרן לראיה אלף
להתגרס אלב שטרות העומדים לראיה
לא² וע"ל דהכא וכן קדושין לך איירי
אלף בכתב ידו כדלמר הוילא עליו
כתב ידו כו' זה אינו יכול להודיין
שהיה ניכר שאין זה כתב ידו:
אע"פ שאין בו שיה פרוטה.

מימנה דמאי רבותא הוא שיה פרוטה בשלמא גזי קדושין נקט כתב לה
על הנייר או על החרס אע"פ שאין בו שיה פרוטה דרבותא היא דלע"פ
שאינה מקודשת מתורת כסף כיון שאין בו שיה פרוטה מקודשת מתורת
שטר אלף הכא גזי מוכר אפי' יש בו שיה פרוטה אינו קונה מתורת
כסף שהרי מוכר נתן שטר ולא לוקח ואין קרקע נקנה אלב כסף:
ולכא כתב בלשון מוכר כדאיפות את כחו. להיות אחריות על
הנותן כדיון מוכר ופ"ה שכתב לו בשטר כל זה שדי מכורה
לך וגם שדי נתונה וכחז לשון מתנה משום דליחא דבר מלרא וקשה
דלמר דהמקבל (ב"מ דף קח:). מתנה דלית זה אחריות יש זה משום דליחא
דבר מלרא³ ועוד קשה לר"ת שדי שדי תרי זימני למה לי ואור"ת וכן
ר"י דלא מיירי בשכותב שניהן אלף בשכותב מכורה או נתונה וקאלמר
אפי' בשכתב מכורה שמתנה בקש ליתנה לו והא דכתב בלשון מוכר
כדי לייפות את כחו שמקבל עליו אחריות⁴ וע"ל דשני שטרות כותב לו
בחד לשון מכירה ובחד לשון נתינה ואס ינטרך לנינא דבר מלרא
יראה של נתינה ולא של מכירה ואס לריך לאחריות יראה של מכירה
וע"ל דלפ"י כמיני מריייהו בשטר אחד יפה כחו מה שכתב בלשון
מתנה לענין הא דמתן לקמן בהמוכר את הבית (דף עה). דל"ל במוכר
אלב בנותן נתן את כולו והכי אימא בירושלמי פ"ק דקדושין וקשי'
דנפקא מינה מה שכתב בלשון מתנה שאין לריך ליתן דמיס ומיהו וקשי'
לעטם זה דלמאי זעי בשטר ציקני סגני: א"ה ע"ה העבד והשחררו
בו'. מימנה דמאי רבותא נקט ושחררו וגרשה פשיטא דלי אין להס
עליו כלום בעודו תחמיו גס לכשינאלין אין להס עליו כלום ויש
לומר דסלקא דעמיה דגמר ומקני להו שיקנו לאחר שיסתחרר ותתגרס:
לכ

מכר גמר ומקנה שהרי אינו נעשה עבד ליה בזה שטר מכירה
עבד ליה לגזי לוקח: שלא רב הונא בר אבא. לתלמידי בית המדרש:
והבעל

עין משפט
נר מצוה

רב א מיי פ"ג מהל' טוען
הלכה ח מתן שיען ט'
טו"ע ח"מ ט' קמט טעין
ט':
רב ב מיי פ"ג מהל'
מכירה הל' ג ופ"ב
מהל' ויחיה הל' א סגמ ענין
פכ טו"ע ח"מ ט' קל טעי'
א ופ"ב מהל' טעין א:
רב ג מיי פ"ג מהל'
מכירה הלכה א סגמ טס
טו"ע ח"מ ט' קלא טעין
ב:
רב ד מיי טס טו"ע טס
ט"פ:
רב ה מיי טס טו"ע טס
ט"ב:
רב ו מיי פ"ב מהל' מלוה
הלכה ח טו"ע ח"ט'
ט' פו ט"ב:

רבינו גרשום (המשך)

דבעל גבי שאתו שתיק: הא
במיי ראייה. ובהנה ניהלה
יש לה חזקה אמאי נימא
הבעל משום הכי ובהנה
ניהלה כרי לגלויי לי זווי
הזווי לה דהות משטרי
מינא ולהכי ובינתה ניהלה
ולא משום מכירה גמורה
דהא מה שקנתה אשה קנה
בעלה. ש"מ מרלא מצי
למימר דהכי איכא למישמע
למימר דהכי איכא ליהא שטר
קנה ולא אמרי לגלויי
זווי הוא דבעי ואי מייתא
רהיה הויה חזקה. לעולם
המוכר לאשחרו א קנה
ולא אמרי לגלויי זווי
הוא דבעי. והאי דדייקת
הא ראייה יש לה הכיני
בשטר מתנה דאי מייתא
רהיה דיהבה לה בתחנה
ראייתה ראייה: בתחומא.
בבית המדרש: אמר ליה.
המוכר שדרה לאשחרו וכו'
ללא אמרי לגלויי זווי בעי:
אמר ליה מאי מעלימא.
פשיטא דקנתה: דל זווי
מכא. דאפי' לא יהיב
למימר שדרה וזווי אפי' הכי קנתה
בשטר דקא גמור ומקנה לה
בשטר. נתמן כו' בכסף בלא
שטר ובשטר בלא כסף ולא
מצי למימר כו': עד שיתן
דמיס. ט' א אמרי הכא לא
למיימר הוינו טעמא משום
דלדלו זווי בעי. ומקשי
ולא. דלא קנה עד דיהיב
זווי. ומתיב וכו' הרי זה
מכורה ונתונה. ואפ"ל דלא
נתן דמיס אלמא משום
דניתת השטר קנה. הכא
נמי דל זווי מהבא ותיקני
בשטרי: במוכר שדרה מפני
רעתה. שאין בה תועלת
ומסתבר שרואו ריה קא גמר
ריהבה ניהליה אע"ג דלא
קילב דמיס. אבל בעלמא
לא קנה עד שיתן דמיס.
והכי נמי במוכר שדרה
לאשחרו ע"ה קנתה דמיס
אמר לגלויי זווי הוא דעדי
משום הכי איצטריך להו
למימר בתחומא דקנתה ולא
מאמר לגלויי זווי עבדא.
ורב כריב מסיים בה משמיה
דרב נחמן דהמוכר שדרה
לאשחרו קנתה משום האי
טעמא משום דבמתנה ביקש
לייתן לה ולמה כתב לה
בלשון מכורה כדי לייפות
כחה דרעוה קרובה אצלה.
בדשטר מכירה כותבין בו
אחריות. ובמסקת קדושין
כתב רב אשי אמר במתנה
בקש ליתן לו וכו' וקאי
משום שדרה מפני רעתה:
אין לתן עליו כלום. דפטר
מא טעמא לאו
השטר דאמרין לגלויי זווי
ולא דעדיב דלוה מהן
ולא גמור לפירע לתן.
ומקשי' לרב נחמן דאמר
לא אמרינן לגלויי זווי
עבד. עבד. לבני הלוואה שאני
דלא גמור לשעביד נפשיה
למיהו עבד לאשחרו או
לעבד. מדיע ידע עבד
לוה לאיש מלוה ולא

(א) נראה דל"ל לא קמה דלמרינן לגלויי זווי וכו'. (ב) נראה דל"ל ומשהו אי אמרינן דקנתה היינו טעמא דלא אמרינן לגלויי זווי בעי.